

Akershus festning

Med forbehold om endringer
SPERRET til

Gro Harlem Brundtland

ÅPNINGEN AV NORDISK FORUM - LØRDAG 30. JULI 1988

Vi kaller dette år to tusen,
vi som er unge på jorda idag.
Men vi har jo en lengre fortid enn det.
Vi kan se tilbake og smile av noe,
harmes over mye,
gledes ved mangt,
gråte over mer,
men først og fremst lære av mest mulig,
nettopp nå på tusenårsterskelen
der vi står med jorda i hendene.

For tjue tusen år siden
satt menneskene i huler
og hamret bilder av firbeinte ur-dyr
i fjellveggen.
Med trommer og dans tilba de ånder.
Kvinner fødte barn men ingen visste hva det kom av.
Vi kan smile av det nå,
men deres puls var ett med jordas puls
og våren kom med svarttrost og grønn skog.

Med korn og kveg
kom eiendom og kunnskap
faren ved all forandring og vekst.
Vår middelalder var lang;
Tidvis skjønn, tidvis tung
katedraler og korstog
ridderballader og heksebål.
Og alltid gikk de hånd i hånd:
utvikling og utbytting
vekst og utvekst.

Hva skal kvinner med bakbein?
Sette seg på dem, selvsagt.
Lang tid tok det,
men ned fra pidestall og fra tårn,
ut av svart fornedring
kjempet de seg, på trassige kvinnebein.
Langsomt ble livet vårt.
Døtre, søstre, mødre har kjempet
- fedrene har kanskje grått -
mens vi fant ny kunnskap, nye tanker,
nye veier fram.
Langsomt ble landet også vårt.

Vi trenger ikke gå lenger tilbake
enn til våre egne 80-år
for å finne mye å undres over.
Kvinner og menn, tidvis satt vi
på hver vår tue
og tenkte tisteltanker om hverandre:
taggete mat for esler.
Vi kan smile av det idag,
da brød og roser er hverdagskost
for kvinner og menn i et likestilt samfunn.
Men kamp var det, kjønnskamp
som har det særegne trekk
at skal den vinnes, må den vinnes
av begge parter i kampen.
Her kan ikke finnes hverken seierherre
eller -frue.

Slik er krefter frigjort.
Krefter vi trenger som aldri før.
Nå ved tusenårsskiftet
er menneskets beste venn i fare: jorda selv.
Sommeren kom med alger og svart hav.
Vi kan ikke leke syndflod
og redde oss i noen Ark.

Et barn som jeg kjenner godt
forsøkte en gang å forklare meg
at det lå en okse under sengen hans.
Fri fantasi, men redd var han.
Det er lenge siden nå.

Idag ligger et barn under sengen
og tør ikke komme fram.
Han vet: i ozonlaget høyt der oppe
står det øyne som gapende hull
og sender drepende solblikk mot jorda.
Ingen fri fantasi denne gangen,
men en levende angst
som barn etter barn går inn i.

Hva slags foreldre vil vi være
for dem og for jorda vår?
Det brenner snart under bena på oss
og høsten kommer med drivhustak over svidd jord.
Likevel surrer stadig
grådighetens skjærende gresshoppe-gniss, gniss, gniss,
som en landeplage. En jordeplage.
Skal vi havne i hulen igjen
og hamre bilder av fire-hjulete uvesener i fjellveggen
mens kvinnene føder få barn
og alle vet hva det kommer av?

Nei. Vi har nye krefter nå.
Nå som også mennene bærer
på et umistelig barn
kan vi slå englevakt rundt freden
uten at glorien skal utvides
til å omfatte atomstridshoder.
Nå som også kvinner får bringe
stålmyk styrke til ansvar og handling
kan det gamle ordet
"løfte i flokk"
endelig bli noe sant.

Med omsorg som ny drivkraft
 kan vi, de jorderike,
 kjenne at vi er ett folk,
 vi og jordas fattige.

Nå kan vi drive fram i oss selv og i alle
 det gode raseri:

Dette skal ikke få skje med jorda!
 Vi har bare denne ene
 og jordas puls er vår egen
 nå som før og bestandig.

Skal det bli et "bestandig"
 må vi bruke vårt likeverd
 til å kjenne alt dette
 og gå til vårt livredningsarbeid
 med barnets skapende fantasi
 med hele den gamles visdom
 med ungdommens glødende pågangsmot
 med den gode mors og den gode fars
 like selvfølgelige omsorg:
 jorda, barna, fremtiden
 skal vi skjøtte om
 slik kulturfolk kjærer om sine gamle:
 med ærbødighet og urokkelig tro
 på at livet skal leve videre.

Livet

Med høst og vår, med luft og vann,
 med en vennlig grøderik jord
 med blomster som barnemunner i sang
 og barn som syngende blomster.